

الگوی رسانه‌محور برای ارتقای سواد سلامت؛ راهکاری نوین برای کاهش هزینه‌های درمانی

چگونه رسانه‌ها می‌توانند هزینه‌های درمانی را کم کنند؟ پژوهشی نوین پاسخ می‌دهد

یک پژوهشگر علوم ارتباطات اجتماعی موفق به ارائه الگوی بومی و جامع مبتنی بر رسانه برای ارتقای سواد سلامت جامعه شد. این الگو با هدف افزایش آگاهی مردم و کاهش هزینه‌های درمانی طراحی شده و می‌تواند به‌عنوان یک ابزار کاربردی و سیاست‌محور در نظام سلامت ایران مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

به گزارش پایگاه خبری شبکه سلامت ۲۴، سعدالله شکری، دکترای علوم ارتباطات اجتماعی، در قالب پژوهش خود، موفق به ارائه مدلی نوین و بومی‌شده برای ارتقای سواد سلامت جامعه بر مبنای رسانه‌ها شد. این پژوهش با راهنمایی دکتر ناهید کردی و مشاوره دکتر امراله امانی کلاریجانی انجام شده است و تلاش دارد با پیوند دادن رسانه‌های اجتماعی، عوامل فرهنگی و اقتصادی و خدمات بیمه‌ای، نقش رسانه را در بهبود رفتارهای پیشگیرانه و کاهش هزینه‌های درمانی مشخص کند.

با افزایش روزافزون هزینه‌های خدمات درمانی و ضرورت ارتقای مشارکت آگاهانه بیماران در نظام سلامت، توجه به مفهوم «سواد سلامت» بیش از پیش اهمیت یافته است. رسانه‌ها، به‌ویژه رسانه‌های اجتماعی و پلتفرم‌های دیجیتال، به‌عنوان ابزارهای کلیدی انتقال، بازتولید و هدایت اطلاعات سلامت عمل می‌کنند و می‌توانند نقش میانجی مهمی در افزایش آگاهی عمومی ایفا کنند.

شکری با اشاره به نوآوری این پژوهش توضیح داد: «برخلاف تحقیقات پیشین که عمدتاً سواد سلامت را در چارچوب عوامل فردی، آموزشی یا ساختارهای ارائه خدمات درمانی بررسی کرده‌اند، رساله حاضر سواد سلامت را در تعامل با الگوی رسانه‌ای و اثرات چندلایه رسانه‌های اجتماعی، عوامل فرهنگی، اجتماعی، کیفیت ارتباطات سلامت و خدمات بیمه‌ای تحلیل کرده است.»

وی افزود: «نوآوری اصلی این پژوهش در ارائه مدل جامع و یکپارچه رسانه‌محور برای ارتقای سواد سلامت با هدف کاهش هزینه‌های درمانی است؛ مدلی که هم در ادبیات داخلی و هم در سطح بین‌المللی مشابه مستقیم ندارد و مبتنی بر ترکیب عوامل ارتباطی، اقتصادی، فرهنگی و ساختاری است.»

این مطالعه از رویکرد آمیخته اکتشافی (کیفی و کمی) بهره برده است. بخش کیفی پژوهش شامل مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با هفت نفر از متخصصان دانشگاهی و کارشناسان باسابقه در حوزه سلامت بود. داده‌ها با تحلیل مضمون و کدگذاری محوری و گزینشی استخراج شد و ۱۰ بُعد اصلی شکل‌دهنده الگوی رسانه‌محور شناسایی گردید:

رسانه‌های اجتماعی
دانش بیماران
شایستگی خبرنگاران سلامت
هزینه‌های درمانی
عوامل اقتصادی
مشارکت و ارزیابی بیماران خدمات بیمه‌ای
کیفیت و تخصص پزشکان
ارتباط اینترنت‌محور
عوامل اجتماعی و فرهنگی

در مرحله کمی، پرسشنامه‌ای میان ۳۸۲ نفر از بیماران بیمارستان‌های استان تهران توزیع شد. نتایج نشان داد که رسانه‌های اجتماعی بیشترین تأثیر را در ارتقای سواد سلامت دارند و پس از آن عوامل اجتماعی و فرهنگی و خدمات بیمه‌ای بیشترین سهم را ایفا کردند.

سایر ابعاد شامل وضعیت اقتصادی، ارتباطات اینترنتی، دانش بیماران، هزینه خدمات درمانی، مهارت خبرنگاران و کیفیت پزشکان نیز اثرگذاری معنادار داشتند و تمامی فرضیه‌های پژوهش تأیید شدند.

نتایج و کاربردها

شکری درباره یافته‌ها گفت: «این پژوهش نشان می‌دهد تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر سواد سلامت ارتباط مستقیمی با افزایش آگاهی بیماران، آموزش خبرنگاران، بهبود دسترسی به خدمات بیمه‌ای و کاهش هزینه‌های درمانی دارد و می‌تواند به‌عنوان ابزاری مؤثر در ارتقای سلامت جامعه مورد استفاده قرار گیرد.»

وی افزود: «رسانه‌ها می‌توانند جایگزین آموزش‌های سنتی در جوامعی باشند که با محدودیت مالی یا دسترسی به خدمات درمانی مواجه‌اند؛ به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه که رسانه‌های نوین به منابع اصلی اطلاعات سلامت تبدیل شده‌اند.»

توصیه‌ها و راهکارهای عملی

تدوین سند ملی سواد سلامت رسانه‌ای با همکاری وزارت بهداشت و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
ایجاد اتاق فکر سلامت دیجیتال برای رصد مستمر محتوای سلامت و شناسایی اخبار جعلی
توسعه پایگاه اینترنتی و اپلیکیشن ملی اطلاعات سلامت برای ارائه محتوای دقیق و بومی
آموزش خبرنگاران سلامت و تولید محتوای استاندارد و قابل اعتماد
بومی‌سازی پیام‌های سلامت و راهبردهای کلان برای هر یک از ابعاد الگو

شکری تصریح کرد: «این مدل می‌تواند پایه‌ای برای سیاستگذاری‌های کلان نظام سلامت ایران باشد و با تمرکز بر رسانه‌ها و آموزش مخاطب، هزینه‌های درمانی جامعه را کاهش داده و سلامت عمومی را بهبود بخشد.»

تنظیم کننده خبر: علیرضا آتشی